www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. Число 21. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 26. січня, 1924. — VOL. XXXII. No. 21. Jersey City, N. J., Saturday, January 26, 1924. THREE CENTS

МАЙНЕРСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРАЦЮЄ НАД СОЮЗОМ ІЗ ЗЕЛІЗНИЧИМИ ЮНІЯМИ

ЗАХОДИ ПОКИЩО ДАЛЕКІ ВІД ДОСПІХУ

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 24. січня. — Найголовнійшим питанням нинішних нарад майнерської юнії „Де Юнайтид Майн Веркерс оф Америка" була справа співділання з юніями зелізничих робітників.

Звіт уряду майнерської юнії показав, що союз та співділанне межи майнерською юнією та зелізничими юніями покищо дуже далеке до здійснення. Уряд майнерської юнії склав сю вину за невдачу на уряд зелізничих юній.

ЗНОВА СПРАВА БОЛЬШЕВИЦЬКОГО СВЕРЛОВАННЯ СЕРЕД МАЙНЕРІВ

Дебату над відносинами з зелізничими юніями використали противники теперішнього уряду майнерської юнії, в більшости симпатики большевизму, щоби напасти на уряд, а спеціяльно проти предсідателя юнії Джана Луиса.

У відповідь на закиди, поставлені урядови, промовляв Луис, розкриваючи підпольну роботу большевицьких агентів серед майнерської юнії. Він підняв, що вони дістають гроші „з невідомого жерела", що вони видають за гадючі фонди „клясово свідомі" газети, які бють на робітничі юнії та їх уряди сильнійше та безоглядніше, як капіталістична преса.

Коли бесідник назвав большевицьких агентів брехунами, більшість делегатів встала демонстраційно, почала йому бити оплески та кричати, щоби викинути большевицьких агентів з конвенції. Луис, однак, зажадав лишень від делегатів ухвалення резолюції, даючої йому й решті уряду потум довіря, що делегати зараз і зробили.

СЛІДСТВО НАД НАФТОВИМИ СКАНДАЛАМИ

ВАШІНҐТОН, 24. січня. — Перед комітетом сенату, що веде слідство над винайном нафтових терен, зарезервованих для американської фльоти, виступав Едвард Доґеґі, президент кількох нафтових підприємств, що мають концесії на тих теренах, та признав, що в падолисті 1921. року він позичив був тодішньому секретареви нутрішних справ Фолови 100,000 долярів готівкою без проценту та без ніякої поруки „а доказ приязни".

ДЕБАТА НАД ПРОЕКТАМИ

ВАШІНҐТОН, 24. січня. — В обох палатах конґресу велася нині завзята дебата над податковими проектами, яких є велика маса. Дебата показала, що межи демократами та републиканцями нема найменчого порозуміння в справі податкового закона.

НОВИЙ ПОДАТКОВИЙ ПРОЕКТ

ФІЛЯДЕЛФІЯ, Па., 24. січня. — На відбуваючійся тут окружній нараді жінок демократичної партії промовляв Дейвис, колишний американський амбасадор до Анґлії, та предложив ще один податковий проект. Дейвис, як видно, думає теж кандидувати на президента Злучених Держав.

АМЕРИКА ПЕРЕПРОШУЄ УГОРЩИНУ

ВАШІНҐТОН, 24. січня. — Американський уряд вислав нині до угорського уряду телеграфічні перепросини за ревізію за горівкою, яку зробила поліція Дистрикту Колумбії в домі одного аташе угорської амбсади.

РОСПРАВА ПРОТИ ПРОГИБІЦІЙНОГО УРЯДНИКА

НЮ ЙОРК, 24. січня. — Перед нюйорським судом почалася вчора росправа проти Андерсона, провідника Антисалюнової Ліґи, головної прогибіційної організації, обжаловуного за ріжні надужиття з фондами організації. Підчас своїх зізнань перед судом Андерсон признав, що він брав на спілку з другим урядником організації комісове за гроші, зложені на їх прозьбу на організаційні цілі.

РІШЕННЯ СУДУ ПРО ВИКОНУВАННЯ ПРОГИБІЦІЇ

ФІЛЯДЕЛФІЯ, Па., 24. січня. — Федеральний окружний суд рішив нині, що ні поліції ні прогибіційним агентам не вільно перешукувати (ревідувати, робити ревізії) по приватних домах без спеціяльного дозволу суду на шукание („серч варант"). Колиб агенти, ревідуючи безправно мешкання, найшли навіть щось беззаконного, то вони не можуть сього предкладати в процесі проти властителя мешкання.

НОВІ ЗАВОРУШЕНЯ НА ФИЛИПИНАХ

МАНІЛЯ, 42. січня. — Підчас нових заворушень на побережу острова Мандано погиб один американський вояк та двох филипинських убивців.

АМЕРИКА ВІДКЛИКАЄ СВОЇ КОРАБЛІ З МЕКСИКА

ВАШІНҐТОН, 24. січня. — В огляду на те, що мексиканські повстанці відкликали свою погрозу бльокованя мексиканського порту Тампіко, американський уряд відкликав з Мексика свої воєнні кораблі, які він був вислав туди для охорони американських інтересів.

ДОСПІХИ МЕКСИКАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

МЕКСИКО, 24. січня. — Федеральні війска під командом президента Обреґона мусіли уступати перед наступом повстанців коло Аґвардьентес, якими доводить ґенерал Естрада.

РАТУВАННЄ РОЗБИТОГО КОРАБЛЯ

ВАШІНҐТОН, 24. січня. — Як каже урядовий комунікат департаменту фльоти, американським кораблям, що ратували американський кружляк Тампіко, розбитий на мексиканських водах коло Вера Крус, не вспіли вратувати з нього богато. Корабель видно зовсім пропаде.

МОСКОВСЬКІ ПЕРЛИ ПРОДАЮТЬ.

Хоча большевицький уряд протестував проти продажі в Америці перл та других дорогоцінностий, привезених сюди кревняком царя Миколи, князем Юсуповим, сей продав в Ню Йорку два шнурочки чорних перл за 400,000 долярів.

ДЛЯ ПРОЧИЩЕННЯ ВЕЛИКОГО МІСТА

Як в Ню Йорку завитав сими днями перший глибший сніг сього року, місто вислало для прочищення вулиць 3,000 людий та 400 моторових плугів.

ЖИТТЄ ЗА ПЕСИКА

Один 74-літний старик, мешканець міста Дітройту, в стейті Мишиґені, побачивши пливучого на ріці на ризі леку песика, виючого о ратунок, без вагання кинувся в ріку та з напряженням власного життя вратував пса, примерзлого до криги.

Казав вдтак, що він так любить пси, що не міг би спокійно спати з думкою, що песик втопився, а він його не ратував.

ОБНОВЛЕННЄ ХРЕСТІВ.

Обновленнє хрестів та ікон набрало на Волині таких величезних розмірів, що по деяких місцевостях, як пишуть "Ізвестія", протане спалюють перед обновленими святнями до 100 пудів віскових свічок денно.

ЧУТКА ПРИЧИНОЮ УПАДКУ БАНКУ

Панна Лена Елейн, учителька народньої школи в Ґренд Айленді, в стейті Небрасці, сказала своїм дітям в школі, що банк Ферст Нешенел Бенк оф Ґренд Айленд є в непевним стані. Коли діти занесли сю чутку домів, родичі сейчас кинулися до банку вибирати свої ощадности. Рівночасне домагане звороту ощадностий зі сторони тільки людий спричинило замкнене банку, бо банк, очевидно, не мав в себе тільки готового гроша, щоби покрити всі домагання. Директори кажуть, що чутка ніякої основи не мала, та що банкови не грозила ніяка небезпека, якби не "ран".

Людина, що викликала сей "ран", не дождалася чути вістки про упадок банку. Якраз того самого дня, коли банк упав, вона зайшла до одного складу автомобілів ("ґаражу") і там припадково удушилася ґазами, що добувалися зі збірника ґазолїни. З нею теж властитель ґаражу.

ПРОМИСЛОВА ВИСТАВА

В Брукселі приготовляється міжнародня промислова виставка, у якій мають взяти участь представники промислу всіх країв Европи.

НАГОРОДИ КАБІНЕТ ЗА ЗА ГЕРОЙСТВА В РАТУВАННЮ ЖИТТЯ

Комісія Геройського Фонду імени Ґарнеґі відбули недавно в Питсбурґу, в стейті Пенсилвенії, своє засіданнє для визначення нагород за геройства в ратованю людського життя. Як попередних років, так і сього комісія визначила 25 нагород, з чого 12 нагород припало погибшим пир ратованню героям, а решта живим. Погибші дістали по 3,960 долярів річної пенсії для своїх родин та медалі для живих. Кромі сього комісія визначила поважну суму приходів фундації на образоване людий, що визначилися в ратованю, або їх родинам.

Межи героями, що втратили своє життя при ратованю людського життя, є: Гелен Гіл Ґайст з Нюарку, в стейті Делавер, що погибла, ратуючи дитину зперед автомобілевого тягарового воза; Артур Вошберн з Іст Бриджвотер, Мессачузетс, що погиб, ратуючи дівчину з океану; Алберт Фергасон зі Сверенс, Мессачузетс, котрий вратував дві жінки від утоплення; і другі.

БЕЗРОБІТТЯ НА УКРАЇНІ

Народній Комісаріят Праці подає, що число безробітних на Україні дійшло в жовтні та падолисті до 152,477 люда. З них: мущин 86,727, женщин 65.750, підлітків 16.872. Між безробітними робітників фізичної праці нараховується 86.871 душ, споміж них промислових робітників 41,402, в тому 12.386 металістів, 5.862 робітників транспорту і комунікації, 11,572 обслуги і 27.436 так зв. робітників чорної праці.

Безробіття в поодиноких губерніях висловлюється слідуючими цифрами: в Одеській губернії 54,000 безробітних, в Київській 26,000, в Харківській 25,000, в Катеринославській 15,000, в Донецькій 11,000, в Полтавській 10,000, в Подільській 3.200, в Чернигівській 3.000.

ЛИСТ МАХНА.

Отаман Махно оголосив листа до польського культурного громадянства, в якому каже, що не був і не є ворогом польського народу а через це має надію, що після виправдуючого вердикту варшавського суду щезнуть у польському громадянстві упередження до його особи.

АМНЕСТІЯ ПО 45 ЛІТАХ ТЮРМИ.

Еспанські часописи подають, що в Мадриті винуцено перед кількома днями з тюрми на волю славного бандита Юана Мораледа. Мораледо числить нині 82 юоків, з чого 45 літ прожив в тюрмі, заки діждався амнестії. Опускаючи тюрму, Мораледа заявив, що ті уркіті скарби, які він заграбав перед 50 роками, вистарчать йому на старі літа.

ЖІНКИ СУДДЯМИ.

На останній конференції предсідентів судів Чехословацької републики вирішено, що суддями можуть бути й жінки. Таким першим суддією в Чехословаччині буде д-р Ярмила Весела.

СУДОВИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ КОТРРЕВОЛЮЦІОНЕРІВ СОВІТАХ.

По відомостях з Москви, у Пєкові почався великий процес проти контрреволюційної організації, яка істнувала під назвою "Псовської організації відродження Росії". На лаві підсудних фігурує кілька радянських службовців і офіцерів червоної армії.

ПРАКТИЧНІ ГРОМАДЯНЕ.

Із холодом в церкві в часі зимових морозів радять собі добре громадяне місточка Шверпін в Австрії. Кождий із них, йдучи до церкви на богослуження, бере із собою кусень вугля і цей спосіб мають майже безкоштовну теплу церкву.

ПІВ РОКУ ТЮРМИ ЗА ОРБАЗУ "ПОЛЬСЬКОЇ МАРКИ"

У Варшаві присуджено Агнешку Воловську на пів року тюрми за названнє дрібних польських марок в трамваю „сміттєм".

ОБОВЯЗКОВА НАУКА ГЕБРАЙСЬКОЇ МОВИ ПО ЖИДІВСЬКИХ ШКОЛАХ

Дня 27 м. м. закінчив у Варшаві, свої наради жидівський учительський зїзд. Зїзд виніс яка домагається введення гебрайської мови, яко обовязкового предмету, по жидівських школах у цілій Площі.

ВОВКИ В РОСІЇ

З Москви подають звістки, що появились масово вовки, які нападають господарські будівлі.

ВЖЕ ВИЙШОВ З ДРУКУ

КАЛЄНДАР У. Н. СОЮЗА

НА РІК 1924.

ЦІНА - - - - - - - 50 ЦЕНТІВ.

КРАСНИЙ КАЛЄНДАР ТОВ. „ПРОСВІТА" - - - - - 75 ЦНТ.

СТІННИЙ КАЛЄНДАР

(З портретом Драгоманова)

ЦІНА з пересилкою - - - - - 30 ЦЕНТІВ

БУЗЬОК, ГУМОРИСТИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Перший український ілюстрований гумористичний календар в Америці.

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД - - - - - - - - 50 ЦНТ.

Замовлення слати на адресу:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Дотепер в Книгарні Свободи нема инших календарів кроме тих, які тут проголошуємо. Коли прийдуть які календарі ми сварта право до нашої книгарні, що ми їх проголосимо. Забовлення слати тільки на ті які тут проголошені.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПАРТІЇ ПРАЦІ ГОТОВЕ ВИСЛАТИ АМБАСАДОРА ДО СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ

ЛОНДОН, 24. січня. — Нове правительство Партії Праці під проводом премієра Ремсея Мекданелда готове признати правно російське совєтське правительство і вислати в Москву свого амбасадора.

Як кажуть, Мекданелд вже має кандидата на сього амбасадора, а саме посла Джеймса О'Ґрейді.

Іменованнє буде аж по полагодженню потрібних формальностий.

МЕКДАНЕЛД ЗА ДОПУЩЕННЯМ НІМЕЧЧИНИ ДО ЛІҐИ НАРОДІВ

ЛОНДОН, 24. січня. — Премієр Мекданелд заявився за допущенням Німеччини до Ліґи Народів.

Він, каже, є за тим, щоб побільшено власть Ліґи Народів і віддано їй до полагоди всі міжнародні питання.

ПОСЛУХАННЄ АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА

ЛОНДОН, 24. січня. — Американський амбасадор Френк Б. Келлоґг буде завтра на послуханню у британського премієра Мекданелда.

ЗЕЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН, 24. січня. — Зелізничий страйк в Анґлії ще не полагоджений.

Наслідком того страйку остає без роботи 10,000 углекопів у південній Валії і 75,000 робітників у фабриці виробу цинової бляхи.

МІЖНАРОДНИЙ АДВЕРТАЙЗМОВИЙ ЗЇЗД

ЛОНДОН, 24. січня. — Тут приготовляється міжнародній анонсовий їзд, на якому буде богато Американців. З них, як кажуть, мало буде таких, що не пють алькоголю.

РУМУНІЯ НЕ ХОЧЕ ПОЗИЧКИ ВІД ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ, 24. січня. — Румунія повідомила французьке правительство, що вона відкликує свою просьбу о позичку на воєнні цілі.

В НІМЕЧЧИНІ НИЗКІ ПОДАТКИ

ПАРИЖ, 24. січня. — Комісія знавців заявляє, що в Німеччині податки занизкі. На основі розслідів комісія представила, що в других державах висші податки ніж в Німеччині. Комісія каже, що Німеччина не повинна понехувати сього жерела доходу.

ГРА В ҐАЛФ І ПОЛІТИКА

ПАРИЖ, 24. січня. — Тутешня преса піднесла докір анґлійським знавцям, що вони замісць працювати в комісії грають в ґалф.

Анґлійці на се відповідають, що вони ні крихітки не занедбують своїх праць, а через спорт і рух на свіжому воздусі вони тільки спосібнійші до умової праці.

ТІЛО ЛЄНІНА В ДОМІ ЮНІЙ

МОСКВА, 24. січня. — Тіло покійного Леніна уміщено у скромній домовині на простих марах в домі колишнього клюбу дворянства, а тепер домі юній.

Там відвідують його тисячі Москвин.

Большевицька влада приготовляє похорон на суботу.

МОЗОК ЛЄНІНА

МОСКВА, 24. січня. — Большевицький міністер здоровля і лікар Леніна др. Семашко заявив, що мозок Леніна важив усього 1340 грамів.

Се не богато. Мозок славного російського письменника Тургенева важив 2000 грамів, а були визначні мислителі, котрих мозок важив понад 2,000 грамів.

ЧІЧЕРІН ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКУ ПОЛІТИКУ

МОСКВА, 24. січня. — Большевицький комісар закордонних справ Григорій Чічерін заявив, що большевицька влада далі піде слідами небіщика Леніна. Вона буде підпирати його нову економічну політику (НЕП). Він додав, що ті, що вірять, що тепер настане зміна в Росії, відай забувають, що прецінь Ленін вже і так більше роки не правив, а правили ті, що й тепер правлять.

„ЛЄНІНҐРАД"

ПЕТРОҐРАД, 24. січня. — Петроградський совет постановив змінити назву Петроґрада на Ленінґрад, для пошанування памяти Леніна.

(Назва „Ленінґрад" не добре звучить, бо сходиться разом три співзвуки, але се і так не на довго).

ЗАПОВІДАЮТЬ КЛОПОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ВЛАДІ В РОСІЇ

БЕРЛІН, 24. січня. — Знавці російських відносин кажуть, що смерть Леніна є ударом для большевицької влади в Росії.

Вони кажуть, що хотяй в останніх двох роках не правив, так усетаки держав власть большевицьку авторитетом свого імени. Колиж тепер на його місце прийдуть слабші умом люди, так ослабне і влада та зачнеться її упадок.

Про Троцького кажуть, що його усунено зі страху, щоб не пробував доконати перевороту і робити себе диктатором Росії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: — ПЕРЕДПЛАТА:
Two cents a copy — Поодиноке число три центи.

One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates. — В Джерзи Сити і заграницею.

One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тип. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

З РОКУ НА РІК.

Річний фінансовий звіт, який уряд Українського Народного Союза предкладає сього року, як і кождого другого, стейтовим урядам обезпечення, показує, що Український Народний Союз заплатив в 1923 році 137 посмертних запомог на суму 110 тисяч 172 долярів та 119 запомог для калік та хорих на суму 6,925 долярів. Разом Український Народний Союз заплатив за один рік свого існовання запомог на суму 117 тисяч долярів.

Колиб припустити, що кождий з померших членів, по котрих виплачено посмертну запомогу, оставив пересічно 5 людий, зависимих від нього маєтково, то дістанемо, що самими посмертними запомогами Український Народний Союз зарятував в сьому році [illegible] тисячу людий.

Се є та робота, яку Український Народний Союз сповняє постійно рік за роком супроти своїх членів, і яку він буде сповняти супроти кождого з нас, поки колись наше імя появиться на лісті членів, котрих вдова й діти потребують помочи від Українського Народного Союза.

В сій діяльности, такій тихій, а велитенській, кождий член Українського Народного Союза може бачити запевнення, що наша велика й могуча організація сповнить супроти нього свої зобовязання так само чесно, скоро й невідклично, як вона сповняє їх рік річно супроти соток наших товаришів.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

ЮНІЙНА КОНВЕНЦІЯ.

В місті Індіянополисі, в стейті Індіяні, зібралася у вівторок дворічна конвенція майнерської юнії. Конвенція має велику вагу з огляду на наближаючуюся боротьбу за новий майнерський контракт в мягкому вуглю, котрий має бути зладжений до 30. марта сього року.

Звіти уступаючого уряду показують гарний зріст організації. Як виказує звіт скарбника, дня 30. падолиста минувшого року юнія мала зложеного юнійного капіталу 1 міліон 177 тисяч долярів. Членів в юнії є 532 тисячі 993.

Всеж таки організація американських майнерів показує великі недостачі, бо ще богато майнерів не належить до юнії, головно в так званих неюнійних полях Вест Верджінії. Се, очевидно, може тяжко відбитися на надходячій боротьбі і тому юнія докладає всіх сил, щоби зорганізувати вест-верджінських майнерів. Всяка боротьба і всяка організаційна робота вимагає гроший. Як показує звіт скарбника, юнія вже потратила на зорганізоване майнерів у Веет Верджінії 1 міліон 428 тисяч долярів, а все ще великих поступів не зробила. Та мимо сього вона не покидає своєї постанови, але, не оглядаючися на кошти, ломить тверду скалу, бо знає, що зорганізоване всіх майнерів в Америці принесе майнерам великі користи.

РАБСТВО У ПОЛЬЩІ.

ЖАРТ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ СОЮЗА НАРОДІВ. — ПИТАВСЯ, ЯКИХ ЗАХОДІВ УЖИЛА ПОЛЬСЬКА ВЛАДА ДЛЯ СКАСОВАННЯ РАБСТВА. — УРАЖЕНІ ПОЛЯКИ.

ВАРШАВА, 12. січня. (Вл. кор. „Свободи"). — Велике обурення викликала тут нота генерального секретаря Союза Народів сера Ерика Дромонда, в якій він запитує польську владу, яких законодатних заходів ужито в Польщі для скасування рабства і які наслідки ті заходи мали. Польське міністерство закордонних справ на це відповіло, що рабство було скасовано в Польщі вже у 13. століттю й що Польща не має жадних кольоній.

Польська преса називає запитанне Дромонда, післане також до Абісінії, Афганістану й Геджасу, тяжкою образою й жадає, щоб Союз Народів за це покарав свого генерального секретаря. „Курер Цодзенни" питається, що повинен думати інтелігентний Европеєць про Союз, якого генеральний секретар в урядовім документі проявляє таке компромітуюче незнанне історичних фактів?

Проте, коли дивитись не з польського становища, то треба буде признати, що сер Ерик Дромонд вже не так і помилився. Досить згадати про те, що діється на „східних кресах"...

В СПРАВІ КОЛЯДИ НА РІДНУ ШКОЛУ.

ЗІБРАНІ ЖЕРТВИ З КОЛЯДИ, А ПРИЗНАЧЕНІ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ, НАЛЕЖИТЬ ПЕРЕСИЛАТИ НЕГАЙНО ДО ОБЕДНАННЯ ДЛЯ ДАЛЬШОЇ ВИСИЛКИ ДО КРАЮ.

НЕ ПРИДЕРЖУЙТЕ ЇХ, А ШЛІТЬ СЕЙЧАС, БО КРАЙ ЇХ ДОТЕРПЛЮЄ ЖДЕ НА НИХ. Обєднанне.

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

„НА СХІДНИХ КРЕСАХ".

(Присвячується братам-Білорусинам).

Текст внеску, зложеного у польських соймі послами „Визволене" у справі знущань урядників державної поліції над селянською людністю „на східних кресах". (Сьмовий друк, ч. 796).

Село Сомино, гміна Телехоцин.

Василь, син Дмитра, Абрамчук — літ 27 — утримує родину, зложену з 5 осіб. Дня 28. серпня державна поліція впала до його мешкання й звернулась до його матері зі словами: „Де твій син?" При ревізії забрано стопу паперу до цигарок. Арештованому Василеви звязано линвою руки на спину й так поведено його на постерунок.

Слідуючого дня між годинами 8. та 9. вечора його заведено до покою команданта. Коли Василь увійшов, його вхопленo за волосся, кинуто на землю й, тримаючи за горло та уста, копано його ногами по боках, грудях і плечах; бито його дубовими киями по цілім тілі й по голові, трикратно повторюючи кидание на землю й биття. Потім знято з нього чоботи й кількакратно бито його ким та карабином по пятах. Напівпритомний з болю він не міг ані підвестись, ані ходити. Тоді його облили водою й повели до хліву.

Дня 1. 9. його знов приведено на інквізицію, причім йому було сказано: „ми тепер дадім уже тебе звольнене", причім його хорого повалено на землю й кілька разів бито чим попало: колбами, киями й нарешті кулаками. Він сам не мав сили вийти, тому йому подали води, змочили нею голову й сказали вийти, промовивши: „положіщ компрес і дома будеш лечитися". Скатований Абрамчук запитався: „за що били?" На це йому відповіли: „тут без разбору". Нарешті його мусіли відвезти додому. Лікарь Кордовскі дня 7. 9. ствердив, що Абрамчукови опухла ціла голова, що він говорить з трудом і робить враженне, як би мав розбиту голову.

Дня 10. 9. опівдні солтис села Сомина отримав з поліції карту, взиваючу Олександру, дочку Миколая, Абрамчукову на слідуючий день до Телехоцину. Абрамчукова поїхала зараз з солтисом. Має вона літ 44, породила 14 живих дітей і була тепер у четвертім місяці вагітности. Прибувши на постерунок, удалась до команданта, в покоїку якого знаходився найгрізнійший інквізитор „Золоті зуби" (Москаль, тайний агент з команди поліції в Пинську). Він зараз розпочав допит: „Що ти знаєш?" і, не чекаючи відповіди, зі словами: „Ага, ти нічого не знаєш!" ударив Олександру кулаком у лице. Коли та сперлась об стіну, він копнув її між ноги. Почувши великий біль у середині, вона заточилась і впала жиротом на ліжко. Роззвіренний поліцієнт закричав: „сищики, дайте ей єщо 25 пльоток". На це прийшов умундурований поліцай і хотів її бити нагаєм, але, побачивши її непритомну, встримався. Тоді поліцієнт „Золоті зуби" вдарив її ще раз кулаком по лиці й сказав: „вибрасіть етово стараво чорта". Поволі, опираючись об стіну, посувалась вона до виходу, коли на порозі почала викидати й дістала кровотечу. Плазуючи вона видіталась на двір, а звідти по деякім часі додому. Слідуючого дня вона поїхала до фершала Богдановича, але той направив її до акушерки, й ця ствердила поранення й потребу „очищення". Фершал та акушерка знають перебіг справи з Абрамчуковою й безінтересовно можуть бути в цій справі свідками-річезнавцями.

У всіх випадках биття селян поліцієнт „Золоті зуби" стало приказує: „помніте нарыскую власть! хоть мне самому сідеть в тюрьме, всьо равно всех вас перебю".

Село Гутка, тої самої гміни.

Олекса Шабатко був арештований дня 28 .8. Знайдено в нього примірник часоп. „Доля", яку видає посол з партії „Визволене" Адольф Бон. Примірник той забрано зі словами: „Ага, вам нужна доля — будет вам доля!" Тримано його на постерунку пять днів, причім повалено на землю його бито поліцаями й копано ногами, а піднесеного бито пястуками по лиці.

Того самого дня Максим, син Демяна, Абрамчук, літ 31, став запрягати коні, щоб поїхати на військову переглядову комісії до Святої Волі. У тім моменті впало до подвіря 5 поліціянтів. Почали бити його кулаками по лиці, приказуючи: „ти, с... син, бандит". Побили також старого Демяна, його батька. Разом скутих у кайданах їх повалили на віз і повезли до постерунку.

70-літнього, глухого Демяна Абрамчука до раз перший бито на постерунку дня 29. 8. колбами по боках і ногах. Жадали, аби сказав, де його син Іван. Потім його вивели на двір і, тримаючи за волося, били постолом („лапцем") по лиці й кулаками по голові. На слідуючий день його бито намоченими мотузками, де попало. Дня 1. 9. його бито по пятах, а потім поставили під стіну й знов допитувались, де його син Іван, а тоді знов повалили його на землю й били, причім кричали: „помні теперь польскую дісціплину! знай, што ето Польша!"

Максима Абрамчука бачила дня 30. 8. його жінка, яка прийшла на постерунок провідати чоловіка. Саме в тій хвилі його бито, а коли прийшла жінка, то його випущено на двір, аби там відзискав притомність, причім поливано його водою. Жінка подала йому хліба, але він не міг утримати його в руках, ані їсти, бо мав цілу голову опухлу. Бито його в той спосіб, що голову йому закутано мокрою шматою, кладено на те дошку й бито по ній молотком або вагою; тим самим способом бито його по грудях.

Ці всі тортури, як і багато подібних, яких за браком місця не можна тут описати, були наслідком убивства хрунівського війта в селі Гортці. Убивство мав доконати Іван Абрамчук, а що його вже від півроку не було на селі, то таким способом катовано всіх його кревних і родичів, не роблячи виїмку ані для 70-літніх дідів, ані для вагітних жінок, ані для 14-літніх дітей.

„Знай, што ето Польша!"...

НА ПОМІЧ!

(Від власного кореспондента).

У Відні бувші члени й урядовці Уряду Президента Української Національної Ради, члени Української Національної Ради й ин. політичні діячі, деякі з родинами, **голодують.** Се не фрази, а страшний факт! По останніми відомостям їдять тільки раз на день, тай то не всі й не все. Доходять до думки про самовбивство.

Роботи, навіть найтяжшої, не можна дістати, бо перед чужинцем замкнені всі двері.

Помочи з краю нема, бо край за тих кілька років, коли про політичну еміграцію дбав Уряд, відвик від думки, що він має обовязок дбати про політичну еміграцію, навпаки, привик до думки, що політична еміграція повинна ще дбати про краєві установи.

Америка також не помагає, бо, мовляв, „край проти політичної еміграції".

І в краєвій і в американській пресі часто стрічається думка, що еміграція сама собі винна. Бо як би хотіла, могла би вернути чи на західно-українські землі, чи піти на Закарпаття, чи на Радянську Україну і працювати для свого народу, а не сидіти на чужині.

А тимчасом:

На західно-українські землі не пускає Польща. Навіть на аболіційну просьбу звернену до президента республіки, нема відповіди. Навіть тих наших вояків, які з Чехо-Словаччини перейшли границю, польські органи влади — в суперечі як польському державному праву так і міжнародньому праву — арештують і відставляють назад до Чехо-Словаччини.

На Закарпаття можна дістатися тільки з дозволу чеськословацької влади. Доси не вдалося ані одного з висше названих кругів політичної еміграції примістити в Чехо-Словаччині.

На Радянську Україну — поминаючи те, що на кождого, хто туди піде, посипляться закиди політичних противників радянської влади — також не так легко дістатися.

А тимчасом нужда росте. Вже принесла голод. Що принесе далі?

Політична еміграція в Відні, се не одинока жертва нашого лихоліття.

Що же військову еміграцію в Чехословаччині? Навіть при теперішній помочи чеськословацької влади стан її представляється дуже сумно. А та помич — не вічна.

Поминувши Чехословаччину, — в важкім положенню знаходить студентство в инших еміграційних центрах. Обід в студентській кухні являється ідеалом добробуту. „Коли б можна було так що дня пообідати!" — чується розмови. Найгірше бідує студентство в Відні.

Є ще одна катеґорія, яка не має перед собою ніякого просвітку. Се вдови й сироти по визначних старшинах нашої армії, які з ріжних причин мусять оставати на чужині. Доси підпомагав їх Уряд. Що з ними станеться далі?

Щоб не допустити до того, щоб людий, яких за участь у боротьбі за державну незалежність рідного краю ворог-переможець хоче винищити голодом на чужині, дійсно зустріла така страшна доля — кличу до всіх земляків, на всіх просторах українських земель і по цілім світі: **На поміч!**

Свій поклик звертаю найперше до українського громадянства Галичини. Не тільки тому, що людий, до яких добирається голодова смерть на чужині, найтіснійше звязані з сею українською землею і несуть на собі важкі наслідки боротьби за її незалежність. Також тому, бо теперішне страшне положення тих людий по части **спричинило** українське громадянство Галичини своїм становищем супроти політичної еміграції. Якби становище кравих кругів до політичної еміграції було инакше, якби не підкопувание позиції політичної еміграції перед американськими земляками, — при правильній, хоч невеликій, помочи Америки можна би було зліквідувати політичну еміграцію на загальну користь нашої справи.

Край повинен занятися політичною еміграцією, бо се діти галицької землі, яких за оборону її незалежности ворог-переможець хоче виморити голодом. І повинен се зробити, щоб направити те, що він заподіяв.

Певне, край бідний і паде під тягаром своїх потреб. Але ратувати тих своїх людий, що голодують у Відні, в Берліні чи Празі, се така сама **своя** потреба, як ратувати тих, що сидять у Львові, Перемишлі, Стрию, Тернополі і т. д. і т. д.

Треба тільки позбутися наниненого нам ворогом-переможцем поділу на „край" і „еміграцію" (кажу: наниненого нам ворогом-переможцем(бо се **він** спричинив і політичну еміграцію, — а стане ясно, що поміч кождому Українцеви, де-б він не був, се **своя** потреба цілого українського народу. Тому, хоч край бідний, повинен включити поміч „політичній еміграції в ряд **своїх** потреб.

Коли на Радянській Україні був голод, західно-українські землі, хоч самі бідні і придавлені ворогом-переможцем, поспішили з помічю. І та поміч була би знач більша, коли-б не перешкоди ворожої державної влади.

Тепер голодують так само Українці, які найтіснійше звязані з Галичиною. Не тільки українське громадянство само повинно їм помогти, але повинно покликати їм на поміч **цілу Україну,** всі українські землі і всіх Українців з цілого світа.

З окрема край повинен звернутися з покликом помочи до американських земляків. Знаємо їх жертвенність, — і вони, коли почують голос краю, певне не відмовлять своєї помочи.

До них я звертаю також сей поклик. Не ждіть, аж в краю з теперішнього розбитця зродиться здорова політична думка, аж наладиться одноцільний протипольський боєвий фронт, в якім і Ви займете почесне місце.

Богато шкоди потерпіла наша справа, що через розбитте політичної думки в краю не можна наладити дальшої боротьби за визволенне в краю й на міжнароднім полі так, як сього вимагає теперішний час. Та се — окреме питання.

Тепер іде не про політичну акцію, а про ратування тих, на яких маревом галицької смерти налягла ворожа перемога. Незалежно від того, якими шляхами піде дальша визвольна боротьба, їх треба ратувати, як ратується на побоєвищи ранених.

В кінці звертаю мій поклик до Радянської України. Можуть нас ділити державні кордони, політичні переконання, але всі ми — діти однієї Матери-України. Наш обовязок — помагати собі взаїмно.

Практичні вказівки?

Перше всего треба дати **негайну поміч** усім, що її потребують. Найлекше може її дати Америка, особливо, коли побачить ініціятиву краю. В першу чергу та негайна поміч потрібна **в Відні.** Тамошна політична еміграція через „ліквідаційну комісію" й инші установи повинна звернутися до краю й Америки і предложити їм розміри своїх потреб. Тимчасом край і Америка повинні прийти з негайною помічю в власної ініціятиви.

Після сього тргеба порозумітися з окремими центрами (Відень, Прага, Берлін і т. д.) про розміри постійних потреб.

Далі треба виробити **плян ліквідації,** бо такий стан, як тепер, не може бути вічний.

Політичній і військовій еміґрації треба виборати поворот до дому. В сій справі богато помогла би відповідна акція на міжнароднім полі.

Коли-ж знайдуться такі, що під Польщу не можуть вертати, треба їх примістити в Радянській Україні або дати їм змогу виїхати до Америки.

Студентській еміґрації треба дати змогу покінчити студії.

Все те дасться зробити, — тільки треба взятися за справу.

А передовсім треба подати **негайну поміч.** Се найшвидше можете зробити Ви, американські Браття!

Берлін, 3. січня, 1924.

Др. Михайло Лозинський.

В У. Н. СОЮЗІ НАЙПЕВНІШЕ ОБЕЗПЕЧЕННЄ. ТЕПЕР ПРИМАЄСЬ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ, КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИТ ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС.

ПІДСУМКИ ПЕРЕВИБОРІВ РАД НА УКРАЇНІ

Харківські „Вісти" (ч. 282) присвячують передовицю, в якій обговорюється підсумки перевиборів рад. В ній м. и. пишеться:

„Коли порівнаємо сьогорічні вибори з виборами попередніх років, то прийдемо до висновку, що в цім році робітництво й селянство більш цікавилося виборами, приймаючи в них більшу участь. В цім році навіть на Поділлі, на якому радянська влада лише недавно змінилася, знищивши бандитизм, у виборах приймало участь понад 50 проц. селянства. По инших губерніях відсоток ще вищий".

„Як у самих виборах жіноцтво приймало жваву участь, так і в числі обраних. До рад в цьому році відсоток жінок-селянок більший, ніж минулого року. Так на Поділлю він доходить до 7 прц., на Полтавщині до 5 прц. В середньому по всій Україні, не буде помилкою, коли ми візьмемо 5 прц. Це вже велике досягнення проти попередніх років".

„Ще як цікаве явище необхідно відмінити наближення інтелігенції до радянської влади, її активну участь у виборах і взагалі у всьому життю на селі. Так до рад у цьому році на Полтавщині обрано 6 прц. інтелігентів проти 2 прц. у минулому році. Не помилимося, коли полтавські цифри будемо рахувати середнім для всієї України. А в Київі до міської ради обрано навіть декілька професорів. Це стверджує думку, що інтелігенція, яка чесно пішла працювати на користь робітничо-селянського суспільства, користується повним його довірям".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Вічевик, Бриджпорт, Конн. — Справу мусите розглядити на місці, а не через часопис. Ваша річ є поспитати вічевий комітет.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ

Варвара Літинська, учителька державної української педаґоґічної семинарії у Львові, одна з ліпших шкільних сил, померла дня 26. грудня м. р. на 58-р. життя. В. Є. П.

о. Николай Любінецький, парох в Бабинцях, дек. Печатинського, помер дня 13. грудня м. р. на 62 р. життя, а 39 р. священства. В. Р. П.

ВЕСЕЛИЙ КУТИК

ВИСОКИЙ СТАН.

— Шкода, що ти, Галюсю, не з високого стану.

— Тепер не модний високий стан.

— Чому?

— Усі-ж пані низько підперезані.

З ПОЛІТИКИ.

А. Чи є у нас подібна організація як у Поляків Пяст?

Б. Пласт.

З РУХАНКИ.

Синок. Тату, що значить швецька руханка?

Тато. Як то? Хиба не знаєш? Від слова швець, що то нею шевці виправляють.

РІЖНИЦЯ.

Тудовик. Яка ріжниця між польським панством і большевією?

Фашист. Панство бе нас по панськи долонею в рукавиці поза вуха, а большевик голим кулаком межи очи.

ЗІПСУТТЄ.

— Яка та нинішна молодіж зіпсована!

— Чому?

— Онтой (показуючи на хлопця в окулярах) навіть очи має зіпсовані.

ПРИЧИНА.

Жінка. В навечер Різдва мусиш бодай один день постити. Я давніше все постила.

Муж. Тому тепер так зле виглядаєш.

Жінка. А от Жиди постять нераз три дні один за другим.

Муж. Тому їм так добре поводиться.

ПОЯСНИВ.

Синок. Тату, що то є автономія?

Тато. То є таке авто, що до нього ми і я кажемо но!

ДЕЩО ПРО СПОРТИ?

— Котрий спорт найпевніший?

—? — Тран — спрот.

ПРИЧИНКИ ДО ЗООЛЬОГІЇ*.

1) — Котре звіря зміняє пол по смерти?

— Не знаю.

— Корова.

— Чому?

— Бо стає воловиною.

*) Наука про звірята.

ПРИЧИНКИ ДО ЗООЛЬОГІЇ.

2) Спис істот, що у них самець зовсім не подібний до самиці:

рушник і рушниця;
гай і гайка (шруба)
сук і сука.

З РУХАНКИ.

Учитель до панни, що вправляє на перстени:

— Уважайте, аби вам голова в ногах не закрутилася.

У впоряді деякі прикази може виконати лише одиниця, инші лише відділ, пр. захід, виступ.

Учитель до ученика:

— Чи можеш ти сам один виконати виступ?

— Можу.

— Та як?

— А як виступлю з ґімназії?

ВОДОТЯГИ.

— Знаєш, я купив собі два нові водотяги.

— Які?

— Черевики, бо дуже воду тягнуть.

ЧЕСНЕ ЖИТТЄ.

А. І як тут можна чесно жити, коли нинішні обставини примушують людину день у день підло жити.

Б. Як то?

А. Дерево до печі.

ВЕЛИКА ПАНІ.

— Чи трудно стати великою панею?

— Дуже легко!

— Треба лише все і всюди про важні справи говорити легко, а про дрібниці і сплетні дуже серйозно і слугу все кликати.

— А як нема слуги?

— То чоловіка.

ВИСТАВА ПРАЦЬ АРХИПЕНКА.

Американське артистичне товариство „Societe Anonim", яке займається спеціяльно розвоєм модерної (найновійшої) штуки, уладило в салях Кінгор Гелерс в Ню Йорку виставу праць українського різьбаря Олександра Архипенка.

Виставу отворено в неділю, дня 20. січня цього року, дуже врочисто. На відкриття прибула справдішна маса запрошених гостий, по більшости людий, близько зашкавлених новими пробами штуки. Відома артистка Марія Кармі, відома теж під іменем княжної Мачабелі (вона тепер стала грати ролю Мадонни у виставі „Чудо" в нюйорськім театрі Сенчурі) прочитала маніфест нового товариства для розвою штуки, написаний Архипенком.

ОЛЕКСАНДЕР АРХИПЕНКО.

Виставка сама обнимає в галерії Кінгор дві комнати. Складається вона з рисунків, малюнків та різьб артиста — по більшости все ще европейської роботи, привезені ним до Америки. З американських праць є всего дві, а саме бюст секретаря стейту Гюза та сенатора Меккормика. Обі ці різьби різьблені в стилі натуралістичнім та обі були зроблені підчас побуту артиста в Вашінгтоні. В бюсті секретаря Гюза незвичайно зручно підхопив артист полиз зображеної особи. Хто бачив секретаря Гюза зблизька, той певно не забуде свого погляду, вдивленого якось замріяно в далечінь, а все таки зраджуючого, що добре прислухується, що говориться коло нього. Сю черту лиця Гюза, здавалось, невломиму, артист знаменито закув в бронзу.

Подібні знамениті ціхи має його друга натуралістична різьба, погрудця сенатора Меккормика. Це лице, вкрите мускулами, порите глибокими зморщинами, немовби лице автора, сі очи, злегка вибалушені, та високе чоло, — показують сенатора Меккормика такого, яким він є живим, нервовим, метким, непосидющим, вдумливим, щирим.

Другі праці артиста на його виставці це по більшости документи та памятники його модерних шукань за красою. Навіяти це шуканнєм не є ніякою пересадою, бо в них видно, як артист справді шукав по всему світу, по всіх артистичних школах за способом, якби висказати найкраще те, що він відчував. Про сі шукання й говорить Кристіян Бринтон, відомий американський критик штуки та співредактор кількох артистичних журналів.

„Своє плястичне натхнення черпає Олександер Архипенко зі зіллятя зі собою духа старовини та духа шукаючого модернізму... Київ, сіюче синіми, зеленими та золотими банями місто над Дніпром, було його місцем уродження... Від свого батька дістав молодий Олександер Порфірієвич смак до абстрактного шукання, що волить механічне та вчене знаття в роботі від правильних ліній в модельованню в школі. А предцінь-сей молодий, щирий та амбітний хлопчина не мав піти слідами батька. Три річи відвернули його енергію від науки до повної зворушливости артистичних зусиль. Сими річами були: містичний вплив великого Софійського Собора, з його блискучими стінними малюнками старинним стилем ікон; натчитуванне Леонідом Андреєвим та другими символістичними письменниками того часу, та революція з 1905. року, що лишила слід крови та різні на вулицях його рідного міста".

„Молодий артист, горячий індівідуаліст, випосажений невтишимою нутрішною силою, що все його штовхає до нових здобутків, оставав два роки в Москві і лишень два тижні в паризькій Школі Красних Штук. Руководили ним спомини буйного славянського орієнталізму його улюбленої України та паризький музей Лювр, де він студіював самостійно без ніякого вчителя. Визначні підоми творчих стилів Єгипту, Асирії, Греції та Готики були для нього головними жерелами натхнення. Старинна штука, котра й до тепер живе через свою живучість та стиль, навчила його шукати власними зусиллями плястичної злуки згідно з духом часу. І він самий в своїй скромній роботі в паризькій дільниці Монтпарнасі почав творити свої артистичні праці, що стали опісля сенсацією Парижа.

„Спершу артист був прихильно настроєний до кубізму, але скоро його покинув, бо видався йому занадто доктинерським та позбавленим чуттєвого змісту. Він волів піти далі власною дорогою, самотною, але плодотворною, і хоча виставав за виставою, перед ріжними парискими товариствами, показували щораз то нові теми, способи та середники, та все таки він остав вірний нутрішній льоґіці свого розвою. Він поступав лишень в напрямі до чисто особистого зрозуміння видимої форми. Отсе було те, що Німці називають чистою різьбою, — повна, органічна плястична суцільність".

„Хоча його товариші-студенти насміювались з його різьб та навіть нищили; хоча з його насміхалися та його карикатурували в газетах; хоча його виставу проклинав публично патріярх Венеції — мимо сього Олександер Архипенко діждався повного тріюмфу. Двайцять вісім музеїв в Европі вшанувало його штуку закупном його творів, і від війни лишень уряджено було в ріжних містах Европи 16 великих вистав його праць."

Далі Бринтон старається вияснити, чому власне штука Архипенка викликувала проти себе такі рішучі виступи. Бринтон бачить причину сього в тому, що Архипенко в кождій своїй праці лишається передовсім переконаним бунтарем, бунтарем проти всяких твердих вязів у штуці, які штуку лишень сковують та є її найтяжшими ворогами.

Бюст (погруддя) секретаря стейту Чарлз Еванса Гюза — різблений Олександром Архипенком.

Описати словами ті твори чистого різьбарства не дасться, як не дасться вбрати в слова краси музичного твору. Щоби зрозуміти красу творів тих тонких, ритмічних постатий, зрозуміти, як артист розуміє лінію, форму й рух, на це й томи писання не богато придалились. Фотографічні знимки можуть дати лишень певне, дуже обмежене понятте про красу, виражену артистом в своїх творах.

Принятте вистави праць Архипенка американською публикою досі було дуже прихильне. Свідчить про се число відвідувачів виставки та відклики про виставку в пресі. Сподіватися можна, що виставка за три тижні свого існування дасть артистови нагоду добре вкорінитися серед тих американських кругів, що цікавляться штукою. Українці можуть свого побажати хочби лишень для того, що в усіх заявах які справді виходять від самого артиста, виступає не Москаль і навіть не Росіянин, а великий артист українського роду.

ДОПИСІ

ЛОРЕЙН, О.

Коляда на „Рідну Школу".

Добрі Українці, а саме Іван Чмирід, Теодор Бобрівський, Ів. Задорожний, Мартин Задорожний, Йос. Задорожний, Ів. Кащак, Теодор Більоттний і Микола Сикута порадились піти колядувати на „Рідну Школу". Щирі сини і доньки України зложили на їх руки жертви як слідує: По одному долярови зложили: Іван Чмирід, Теод. Бобрівський, Ів. Задорожний, Ів. Кащак, Ілько Бігун, Йос. Задорожний, Теодор Яжик, Теодор Більоттний, Ів. Швець, Мих. Саламон, Микола Гедзин, Мик. Рій, І. Качор, І. Киналюх, І. Кульчицький, Антін Волох, Вол. Милькович, Ю. Ковалюк, І. Гіль, І. Баранецький, Василь Фирдин, Петро Погода, Мих. Нічай, Дм. Дубаневич, Мих. Запотічний; Іван Пінцура зложив $2.00; по 50 ц. зложили: Ст. Радик, Розалія Сеньо, І. Олексин, П. Боднарчук, Ст. Данилко, Мих. Фіялка, Йос. Боднарчук, Вол. Демко, Теодора Ковяк, Кость Зварич, Онофрей Зазуля, Іван Вишенцький (60 ц.), Мих. Кокотайло, І. Господар, Мих. Савчин, Антін Кочик, Вас. Денега, Вас. Запотічний; по 25 ц.: Мик. Циплик, Дм. Бонтницький, Мик. Іваницький. — Разом зібрано $36.85.

Складаємо сердечну подяку усім, що не жалували своєї лепти на „Рідну Школу" в старім краю і просимо всіх тих, що обіцяли зложити жертву, щоб учинили це як найскорше, бо хочемо негайно відіслати гроші до „Обєднання".

Дякуємо щиро також усім колядникам, що не жалували свого труду для доброї народної справи.

А тим, що нас не впустили до своїх хат, скажемо тільки це, що добре знати, чиє серце таке цілком мертве для свого народу. Може прийде колись такий час, що вони будуть жалувати і встидатися того, що не хотіли помогти своїм людям у їх боротьбі за просвіту і волю. Ми маємо повну надію, що наш нарід уже ніяка сила не здержить на тім шляху, на якім він прямує до світла і волі. Може ця пора блища, ніж здається усяким трусам і недовіркам.

Іван Чмирід.

ЕЛИЗАБЕТ ПОРТ, Н. ДЖ.

Звіт і подяка Товариства Рогатинщини помочи Рідній Школі в Рогатині.

Дня 28. червня 1923 р. в Елизабет-Порт, Н. Дж., заснувалось Товариство Рогатинщини помочи Рідній Школі в Рогатині. На перших зборах явилось поважне число громадян рогатинського повіту, а також прибув з Джерзи Ситі Осип Білоган, котрий забрав голос між присутними і пояснив ціль та значіння „Рідної Школи" в старім краю, а зокрема в Рогатині. Своєю горячою і патріотичною промовою взивав старших в ряди на поміч Рідній Школі. По скінченню промови громадяни рішилися вписати в члени товариства і зложили по одному долярови на газету „Рогатинець" а по одному долярови на вписове і членську грамоту „Рідної Школи".

Відтак приступили до вибору комітету. Вибрані зістали: Константин Пісний, голова; Іван Кецеюк ст., заступник; Теодор Матушевський, секретар фін.; Іван Кецеюк м., секретар-рекорд.; Ілія Чечіль, касієр. До контр. комісії: Ілія Пілат, Йосиф Бурбеляк, Семь Яцків. Члени комітету: Теодор Лунік, Михаїл Замборський, Кирило Возняк, Матвій Могила і Томко Горін.

Дальше зложили свої жертви, як слідує: Ілія Пілат і Ілія Генега з Дегови, Ілія Чечіль з Псар по $5.00; Теодор Генега з Дегови $3.00; о. Александер Павляк, Константин Пілат з Дегови, Ів. Кецеюк м. з Псар, М. Костишин з Дегови, Павло Сташко з Псар, Іван Кецеюк ст. з Псар, Стефан Генега з Дегови, Кирило Возьняк з Псар, Матвій Могила з Дегови, Йосиф Бурбеляк з Підбіря, Зарій Колодій з Псар, Сенх Яцків з Псар, Федь Матушевський з Псар, Мих. Замборський з Загіря, А. Рудницький з Псар, Гриць Рудницький з Псар, Тома Чечіль з Псар, Михаїл Генега з Дегови, Стефан Фуртас, з Псар, Василь Кардаш з Підкаміня, Дамян Сташко з Псар, Йос. Марунчак з Дігови, Гнат Могила з Псар, Павло Кіценюк з Псар, Стефан Могила з Дегови, Микита Галінович з Псар, Яків Красновський з Дегови, Михаїл Андрійців з Потока, М. Огар з Псар, Семь Конюк з Псар і Сень Чечіль з Псар по $2.00; Теодор Лунік з Угорниць, пов. Золочів, $1.50; Томко Горін з Дегови, Стефан Задорецький з Ліщина, пов. Бібрка, Микита Сатса з Дегови, Федь Чопик з Помунят і Томко Генега з Дегови по $1.00. Жертводавці зложили разом $88.50.

Дня 25. липня 1923 комітет Тов. Рогатинщина зійшовся на нараду і порішив, щоби устроїти баль при співучасти Тов. Запорожської Січи від. 234 У. Н. С. на дальшу поміч Рідній Школі в Рогатині. Тов. Запорожська Січ, на своїм мітінгу зголилось до співучасти і обз згадані товариства рішили вислати листовні запрошення до всіх братств, сестрицтв і товариств. Баль відбувся дня 15-го вересня 1923 р., а з нього прийшло чистого доходу $183.06. З нагоди балю жертвували: бр. св. Івана Хрестителя, від. 199 У. Р. Союза $5.00; Емануїл Фарбер $5.00, John Rochrech (Американець) $5.00 і український бизнесмен пекар Ілія Генега $2.00. — Разом всьої суми, по день 25. грудня 1923 р., комітет мав на своїх руках $288.56. Дня 25. грудня 1923 комітет вислав гроші до краю згідно з розпорядженням комітету в краю з видавництва „Рогатинця", і на підставі ухвали з дня 4-го грудня 1923 р., на руки Антона Лотоцького із тим, що гроші мають бути ужиті на ті цілі, які комітетови були представлені. Гроший вислано $272.00, оплата коштувала $14.85. (Вислано через Baltic American Line, № B. 48665). Книжки для провадження рахунків і оплата їх коштувала $1.65. Лицилось в касі 6 центів.

Ми низше підписані урядники, на сім місци складаємо щиро-сердечну подяку слідуючим: Августови Литвинови за те, що нам дав галю на баль безплатно. Той чоловік єсть литовської народности, але все відноситься дуже прихильно для нашого українського народу. Дальше сердечна подяка Тов. Запорожська Січ, від. 234 У. Н. Союза за співучасть в балю; відтак братству св. Володимира, від. 65 У. Н. Союза, за виступ на бали з великим числом членів. Дякуємо також щиро братству св. Арх. Михаїла, від. 142 У. Н. С.; сестрицтву „Любов" від. 37 У. Н. С.; братству св. Івана Хрестителя, від. 199 У. Р. Союза; о. А. Павляковви за то, що заохотив всіх парохіян, щоб пішли на баль і тим причинились до помочи „Рідній Школі". Дякуємо щиро таксамо тов. ім. Т. Шевченка, від. У. Р. Союза, „Українській Банді" з Елизабет Порт, котра пішла гратись за меншу ціну, і загалом всім учасникам сердечна подяка за те, що причинились до помочи „Рідній Школі". Комітет взиває заразом всіх щирих громадян з рогатинського повіту вписуватись в члени „Тов. Рогатинщина" і ставати з помочию „Рідній Школі" в Рогатині, бо в школі наша будучність і надія кращого життя та визволення нашого народа з ляцького ярма!

За КОМІТЕТ:

Конст. Пілат, голова; **Фед. Матушевський,** фін. секр. **Ілія Чечіль,** касієр.

ДІТРОИТ, МИШ.

Ювилейний дар для Ольги Кобилянської.

Славній українській письменниці Ользі Кобилянській, в 60. роковини її уродин, зложили ювилейний дар на наші руки слідуючі:

Михайло Шавалюк $5.00; Антін Баворовський $4.00; Андр. Блащук $3.00; по 2.00 зложили: Юрко Белейчак, Марія Блащук, Іван Грибик, Катерина Ковтович, Варвара Микитюк, Яків Федюка і Анастазія Фіяс; Михайло Левович 1.50; по 1.00 зложили: Катерина Апостол, Теодор Апостол, Павло Боднарчук, Марія Боровська, Петро Бриль, Василь Бродко, Розалія Головчак, Евстахій Грибик, Григорій Гейз, Іван Гулька, Микола Дембицький, Анастазія Зелінська, Антін Зих, Іван Караваш, Катерина Коліцька, Марія Коломиець, Теодор Королишин, Текля Кочкодан, Тома Кошіль, Софія Курильсько, Теодор Лата, Марія Лиса, Ілія Лисак, Теодор Литвин, Йосифа Малинин, Антін Микитюк, Марія Морозінська, Степан Мостовий, Катерина Нидза, Н. Н. Степан Олійник, Вас. Рибчуник, Іван Рижевський, Агафія Руська, Марія Сербай, Кость Степків, Петро Сербубович, Катерина Тимочко, Яцко Тимочко, Ігнатій Фарниях, Мих. Федорищин, Adolph Freund (американець) і Анна Хрусткова; по 50 цент. зложили: Катерина Дядик, Катерина Запотічна; Іван Микитів, Олена Мотлюк, Анна Ваврошка, Анна Сарахман, Онуфрій Шеремета і Софія Яцмець; по 25 цент.: Катерина Левандовська і Григорій Назарькевич; дрібними датками вплинуло $3.00.

Загальна сума виносить $78, з того стручено 3 доляри яко кошт пересилки, а решту т. є. $75.00 вислано дня 14. січня с. р., в американській валюті через „Амерікен Експрес Ко." (ч. посвідки 229,619) на адресу письменниці Ольги Кобилянської до Чернівець.

Всім вище згаданим добродійкам і добродіям за сей цінний дар для письменниці, щиро дякуємо.

Марія Блащук,
Варавара Микитюк.

ЧИМ ПОЯСНИТИ?

Чим пояснити факт, що декотрі Українці добре заробляють та мають успіх в життю, а другі не знають себе. Люди знаючі англійську мову мають лишний успіх як ті, що не знають його. В Америці все залежить від знання англійського язика. Після нашої легкої системи Ви навчитесь його протягом 3 місяців почтою. Проби лекція і подрібности висилаємо за 10 цент. грішми або марками. можна і канадійські. Адресуйте: 29-33

First American Preparatory School,
Dept. 46, 210 W. 147th Street,
New York, N. Y.

ПОЗІР! ГРОМАДЯНЕ НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ ПОЗІР!

Кождий з нас мусить здати собі справу, що і яку поміч дати Рідному Краєви! Хто хоче засувати собі це, нехай прийде на

ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

яке відбудеться о годині 3-ій, пополудни

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27. СІЧНЯ 1924

в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.

На вічу буде промовляти ДР. С. ДЕМИДЧУК.

Громадяне і Громадянки! Приходіть як найчисленнійше і кличте сих знакомих на се віче. Укр. Ліга Амер. Горожан в Ню Йорку.

ПОЗІР! BAYONNE, N. J. ПОЗІР!

БЕНЕФІТОВИЙ КОНЦЕРТ

п. М. ЗАЗУЛЯКА при співучасти М. Корицкого, п-ні Е. Корнатової і місцевого хору відбудеться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27. СІЧНЯ 1924

В ГАЛИ Y. M. C. A., Ave. E. cor. E. 22nd St., BAYONNE, N. J. точно о 7-мій год. вечер. — Вступ 75, 50 і 35 центів.

До як найчисленнійшої участи запрошує всіх — КОМІТЕТ.

17.19.21

НАЙКОРОТША ДОРОГА ДО ВСІХ ЧАСТИЙ УКРАЇНИ

Відїзд кождого тижня з нашими люксусовими кораблями: "Resolute", "Reliance", "Albert Ballin", "Deutschsland" маючі І. ІІ. і ІІІ. клясу та популярні кораблі "Mt. Clay", "Cleveland", "Hansa", "Thuringia", "Westphalia", маючі кабіни і ІІІ. клясу. Вдоволяюча обслуга, знаменитий харч, миле окруження.

UNITED AMERICAN LINES,
3 Broadway, New York, N. Y.
або уповажнені агенти.

ФРУНЗЕ ПРО ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІЯЛЬНИХ ВІЙСК.

На зборах червоних командантів та військових політичних робітників в Одесі дня 6. грудня виступив Фрунзе з великою промовою на тему формування територіяльних дивізій і підкреслив, що перший досвід, який був переведений літом 1922 р. переконав тих, що не погоджувались з думкою про формування територіяльних військ, що останні по якости не гірші кадрових. Кінчаючи мову Фрунзе заважав, що вся праця військового командування повинна виходити з тих міркувань, що раніш чи пізніш війна неминуча. Ця небинучість, безумовно, не звязана з політикою радянського уряду, який навпаки, вживає всіх зусиль, щоби продовжити речинець „передишки". Війна підготовляється всіма капіталістичними державами, які зараз озброюються. Загострюються суперечности серед імперіялістичних країн і це говорить про те, що кінець „передишки" неминуче настане.

("Вісти" ч. 278).

КАЙДАШЕВА СІМЯ

повість, І. Нечуя-Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі.

Брош. $1.25, опр. $1.50.

Замовлення слати на адресу:
„SVOBODA",
Grand Street, Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИЙ БАНК

Харківські "Вісті" ч. 275 подають: 27. падолиста відкрив свої операції Український сільсько-господарский банк. З огляду на те, що підписка на перший випуск акцій перевищила майже в двоє наміченний спочатку основний капітал, установчі збори акціонерів постановили збільшити основний капітал банку з 500.000 на 1,000,000 карбованців золотом.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до міщення рідні оголошення до часопису „Свобода", треба рівночасно враз з оголошенням прислати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенне одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платитися 50 цнт. за раз. Се постанова входить в житя 1. грудня б. р. Виняток творять лишень підписи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5-6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби виникала сего потреба, був час порозуміти зі сторонами. Сторони котрі не схотять приєтосуватися і придержуватися повисших правил, не можуть надіятися на часопись, що вони вміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

КРИК СЕЛА.

I.

Село Змії в 63 двори. Землі мало, та і та пісок. Більше доводе скирою та пилкою промишляють. Щороку значна частина "уходить" на заробітки на сторону. Колиб не це, то Змієвцям прийшлось би голодувати.

У районі, коли ми збірали сюди, нам не радили їхати.

— І далеко і не цікаво...

І от тому, що було далеко і не цікаво, я постановив конче у Зміях побувати.

Голова Райвиконкому, бачучи, що мене не переконаєш, перед самим відїздом сказав:

— Коли вже ви туди їдете, то раджу вам неомінно побувати у Коливошки.

Наш приїзд у Зміях зробив, здається, переполох. Баба, яку ми переше зустріли прожорном кинулась у двір, ми навіть не встигли у неї що небудь запитати.

Нам було видно, як з вікон повиталось багато облич. В очах у них було повне здивування, — видно, що не часто тут бувають чужі люде.

Зупинились, бо треба було занитати, де живе Коливошка.

— Агов, почав гукати Микола, — хто хазяїн, вийди сюди! ...

Хвилин зо дві не було нікого, потім рипнули сіпешні двері і на порозі показався хазяїн.

— Де тут у вас Коливошка Охрім живе?

Хазяїн підозріло уставився на нас очима. На його обличчу ясно було написане вагання:

— Казати чи не казати...

Очевидно, наш мирний вигляд його заспокоїв, і він сказав:

— От сюди прямо, потім ліворуч у вулицу і прямо буде хата Коливошки. У ворота відете...

Поїхали шукати, Коливошка оказався вдома, трохи нам здивувався, але коли я йому сказав, що ми їдемо з районо і що нас направив до нього голова, то його обличча проянилось і він радо нас запросив до хати:

II.

На дворі падає дощ. Чути як шумить вітер хвоями. І здавалося так, що ліс ніби скаржиться на щось. Иноді краплі дощу бють об шибки.

Негода.

У хаті тепло. На столі паруєть самовар. Коло столу за прядкою сидить жінка хазяїна тягне, тягне довгу без кінця нитку. Я иноді зиркаю на її похилену і ще не стару постать, що мовчки сидить і слухає готового.

— Коливошка наливаючи собі четверту склянку чаю, говорить:

— Живемо ми, товариші, можна сказати, на краю світа. Які там у нас пішли зміни (зміни, очевидно), нам невідомо. Що скажуть, робимо, що напишуть даємо...

— Ось Коливошка — середник, має три десятини пахати ("там не пахать, а пісок") і десятину луки. Був у партизанах, словом радянської орієнтації. Господарство веде нічого. Перший у Зміях зваів люпин. Має коняку, дві корови овець, троє свиней. Єдиного податку заплатив 40 пудів. Він "ходив" більше двох років головою сельради. Зараз у Зміях сельради немає, бо вони обєднані з сусідним селом, до якого 11 верст.

Громадська робота приняла його цікавитись справами і взагалі політикою. Тепер він сидить перед нами і наводить "критиму". Робить він це в формі запитань, але у нього немає і тіні ехидства. Очевидно, ці питання у нього довго назрівали, він уперто шукав на них відповіді і, як то часто водиться, не знаходив. Отже його "критика" була скорше проверкою власних думок, ніж чіпляням чи тих чи инших нестатків радянської практичної роботи на селі.

— От, приміром, — податки, — казав він. — Єдиний податок правильно і ніхто з селян не сперечався проти того, от ви скажіть на що оте містове у нас беруть. Зібрається якось улітку до Чернигова. Тільки став, товариш якісь підходить.

— Давай, — каже, пять мілионів.

— За що?...

— За те, що став... За містове...

...Дав. Жиму, вливав з молоком, тільки стала у ряд, знову підходить другий і требує пятьсот тисяч... Це за те, що вона глечик молока вилила продавати. А весь той глечик більше пятьсот не коштує. І так, я вам скажу, оте містове дратує селян, що й не знаю. Не стільки тих грошей, як оте приставання. Ходять за тобою і кландають: дай, дай... І-х! лихі селяне за оте містове.

— Так ви раніше платили?

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ПАТЕНТИ

Даром пішлемо наш прегарно ілюстрований патентовий підручник. Пишіть по него просто по українськи.

В справах патентування винаходів і продажі патентів звертайтеся з довірєм до скорих і умілих патентових адвокатів на адрес:

A. M. WILSON, Inc.
310 Victor Building
WASHINGTON, D. C.

ФАРМИ І ДОМИ

Фарми по 5 або 10 акрів в гарній околиці, 5 мінут ходу від зелізничої стації, близько міста і фабрик. Земля чорна і урожайна. З Нью Йорку їдьки півтора години їзди.

Єсли зголосите зараз, то купите цю фарму за $650. $50 вплатіть і по $10 місячно аж доки не сплатите.

Також маємо доми і малі фарми в Railway і Plainfield, N. J.

Зголошуватись листовно або особисто що дня від 9. год. рано до 5. веч. і в недїлю до г. 12.

SLAVONIAN LAND CO.,
208 Broadway, Room 244
на розі Fulton St., New York City

832 N. FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA, PA.

СТАРОКРАЄВІ Й АМЕРИКАНСЬКІ ПРАВНИЧІ СПРАВИ; ПРОДАЖ І КУПНО ДОМІВ ТА ИНШОЇ ВЛАСНОСТИ; ОБЕЗПЕЧЕННЄ БУДИНКІВ, МЕБЛІВ ТА АВТОМОБІЛІВ

переводить

КАНЦЕЛЯРІЯ
Д-РА С. ДЕМИДЧУКА

ТІЛЬКИ НАТРІТЬСЯ НИМ!

Коли Ви заатакований ревматичними болями або недомагаєте на невральгію, лумбаго, болі у вязах і мускулах—натирайтесь ліініментом

PAIN-EXPELLER

Зарег. в Пат. офісі Зл. Дер.

Pain-Expeller поможе Вам, як поміг несчислимим тисячам протягом довгих літ. У аптиках по 35 і 70 цент.

F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th Street,
Brooklyn, N. Y.

ЗДОРОВЛЯ ЖЕНИ ПРИВЕРНЕНО

Доктори хотіли оперувати.

Пані І. Б. Боркман є тепер вдячною женщиною, позаяк увідомилася від операції за порадою своєї сусідки. Вона була хора яких три аж чотири літа і в сім часі втратила близько 80 фунтів, так що виглядала немов скелетон. Муж і діти страшни вже всю надію, позаяк ничого не помагали їй. В кінци рішено що могуть піддатися операції. День або два перед операцією, одна сусідка зайшла до неї і сказала їй, що вона правдоподібно має солітер в собі. Її муж почав сміятися з сеї, дальше пані Боркман постановила уживати лікарства проти солітера. І не взяло більше трох днів як відчайдено правдиву причину її слабости. Солітер майже двацять футів довгий, перетрізав її черево. Богато мущин, женщин і дітий лічиться на ріжні хороби, тоді коли правдива причина їх хороби є солітер. Деякі признаки сеї хороби суть: відходячі кавалки солітера з кишок. Виразні признаки суть смуток, нервозність, втрата апетиту часами, жовта шкіра, утрата ваги, темні круги під очима, обложений язик, слабий смак і надутий жолудок. Біль в хребті і в ногах, чуття злазоваиня в жолудку і кишках, котре часами відходить як до горла. Тершачий не має охоти до праці або життя, не є амбітний, зависящи лінивий і індеферентний. Жолудок дуже часто видає квас і їда які будь перед тим змачка, стає неносимим. Епілептичні напади є знаці також, а суть і випадки коли солітер дістався до горла і спричинив немочливість відходу. Позбувшись сеї монстера лишив не буде запізно. Замовте собі зік Ластая за $10.48 тепер і будьте мущин чоловіком завтра. Як дошлесь точно по отриманню належности регістрованим листом або мон-ордером адресуючи до:

LAXAL MED. CO., 148 Laxal Bldg.,
Box 963, Pittsburgh, Pa.

Не зекурпано прийнять 25 ц. більше.

ГАЙДАМАКИ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 палів).

В карт. оправі $3.50, в полот. оправі $5.00, в люкс. оправі $6.00.

Замовляти посилайте до:

„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Клим Поліщук.

З ВИРУ РЕВОЛЮЦІЇ

(Фрагменти спогадів про „літературний" Київ, 1919. р.).

(Докінчення).

VII. "ВСЕВИДАТ".

Саме в цей час починав розвивати свою діяльність "Всевидат", що являвся найбільшим видавничим центром "Радянської України". — Тепер її "ліквідують", але тоді ще була якась фікція. — Завдяки тому, що на чолі стояла досвідчена і свідома людина І. Ливень (псевдонім одного "мартовського українця"), праця "Всевидату" була поведена по лінії справжнього українства, чим страшно були незадоволені московські "колеги", які вбачали в цьому одверту контрреволюцію".

"Всевидат" ділився на декілька відділів, а ті в свою чергу ділилися на підвідділи, праця яких з'осереджувалася коло "Редакційної Ради", більшість членів якої складалася з українців, переважно — "Музгретовців".

В плані Видавничого відділу, помимо дрібних і спеціяльних брошурок, було зазначено твори майже всіх старших українських письменників, а першу чергу — повний збірник творів Івана Франка, якого ще й досі немає виданого.

Художній відділ в низці камічених до видання художніх праць, мав прецікавий "Путеводитель" по старій Україні, автором якого був колектив відомих майтрів пензля, на чолі з проф. О. Муращком, який являється головою згаданого відділу.

Все це вказувало на творчу перевагу українських культурницьких сил і заблукані чужинці намагалися всіми силами пошкодити їх праці. Помимо нападів у пресі, поза доносами та інсінуаціями, розпочався одвертий похід проти окремих діячів українського мистецтва, невинною жертвою якого був проф. О. Мурашко. — Поліг, бідний, головою на бруках львівської вулиці серед білого дня від руки "невідомого матроса", якого так і невдалося розшукати, не дивлячись на те, що цею справою зацікавився "сам Наркомпрос" Шумський".

Проф. О. Мурашка поховали, його старий друг проф. М. Бурачек написав у "Мистецтві" теплу згадку про нього і на тім кінець. Праця, може, так саме розвивалася б і далі, як би так не оті самі "ніші", або — щоб не гуркотіло ніоть від Броварів.

Розпочалася мобілізація, а разом з нею і скора евакуація. Протоколи засідань Відділу Мистецтв при Комісі. Освіти і протоколи Відділів "Всевидату" негайно "виїхали" до Москви, а решта запалало по всіх коміниках, та печах і так стали чекати рішучого кінця. Сподівалися на перемогу. Запеняй себе, що "все гаразд", аж одного чудового дня сталося зовсім не гаразд. — З боку Хвастова ввійшло у Київ військо У. К. Р., а через Дніпро вдерлися "білі" Денікина...

Дні, які пережив тоді Золотоверхий Київ, на довго будуть памятними, бо в ті дні з'явився початок того, що мав. Як ганебно опустили Київ "наші", і як нахабно заволоділи ним "білі", — роспоявіть хтось чесний "від політики", бо ми, що назвали себе раз на завжди "артистами і мистцями", забрали необхідні речі й подалися на захід, де стояв непорушною твердинею" старий Камянець...

Наші пригоди в дорозі і наші митарства в "отаманетвуючому" Камянці, це остільки богатий матеріял для майбутнього історика Літератури нашої доби, що наразі говорити про це зовсім не випадає...

Для освітлення того періоду життя і розвою праці на

подібних місцях, так, і для тих товариств, можна було б написати стільки, скільки за той час надрукувала офіційна "Україна" передовиць нашого товариша і "символіста" Якова Савченка, який, вибравшись разом із Директорією, — часу не марнував, але... загруз у газетярському багні. —

Камянець був центром такого багна.

VIII. НЕВІДОМІСТЬ.

Не марнував би часу ніхто з нас, як би не сталося так, що розсипалися по всіх кецках і тепер ніхто не знає, що хто робить, лише свідомість того, що все-ж таки щось робиться, тішить одних на еміграції — "тут", а других на батьківщині — "там", новими надіями на нашу перемогу. Богатьох уже й на світі немає: одні від ворожої руки пропали, других голодний тиф замучив, а треті росіялися по всій Україні й поза Україною і тка, у невідомості, минають дні і ночі нашого лихоліття. І коли я тепер вирішив згадати бодай здебільшого літературно — мистецьке життя нашої Столиці в першу добу, так виключно для того, щоб допомогти майбутньому історикові розібратися в тій складній ситуації нашої духової творчости, що утворилася наслідком загальної непевности й "отаманського політиканства". Як би так не було цього останнього, то, може, ніхто з нас не залишив би України і не пішов би витирати чужі кутки, будучи позбавленим всякого живого звязку, крім одного почування духової єдности...

Невідомість, серед якої перебуваємо, є найстрашнішою для нас усіх. Спроби єднання молодих творчих сил, які бачимо в таборах і на еміграції взагалі, зостануться лише спробами і чогось позитивного не дадуть до того часу, заки не буде живого звязку з краєм. Відірваність від грунту веде до безумовного спустошення душ і про це слід було б подумати тим усім, що не хотіли б зістатися безбатченками...

1922-23. Грудень-Січень.

м. Львів.

CUNARD

Чи думаєте Ви спровадити Родину до Америки.

Українська квота за сей рік вже вичерпана, однак вже тепер робиться приготування до відкриття нової квоти 1. липня 1924 р. Представителі Кунарда в Совєтській Росії поможуть Вашим родинам. Лінія Кунард має свої офіси в Москві, Харкові, Києві, Одесі і других містах Европи. Всі пасажири Кунарда Лінії відпроваджує на кораблі служба компанії, їх услуга безплатна. Лінія Кунард помагає безплатно своїм пасажерам при дістанню паспортів і віза. Пасажири Лінії Кунард не чекають, бо кораблі відходять більше раз в тижни. Шифкарти Лінії Кунард дають спромогу їхати на найпосучнійших кораблях у світі. За інформациями звертайтесь до корабельних агентів або до

CUNARD LINE
25 Broadway
New York

ВИЙШЛА З ДРУКУ
НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА

„З ОБІЙМІВ В ОБІЙМИ"

Сцени з чарних днів 1920 року в галицкому селі.

В сій штуці виступає 22 особи.

ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.

Замовлення слати до:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

СТЕФАН І. СВУСЯК
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга чесна і дешева. Доставчується автомобілі на весїля, хрестини і другі оказії. Уладайтесь до свого!

ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
45 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540

Заложений 1882 року | СТАНДАРД БАНК | Засоби звиш $4,500,000

Перехоже фонди Урядів: Федерального, Місцевого Стейтового.

ПРИНИМАЄ ОЩАДНОСТИ НА 4 ПРОЦЕНТ

Пересилає гроші до краю і виплачує в ефективних американських долярах на місци замешкання адресата.

ПРОДАЄ ШИФКАРТИ ДО І З КРАЮ

Полагоджує справи нотарільні тутешні і старокраєві.

У всяких справах голоситься особисто або листовно в рідній мові до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

Григорій Кунашевський

Представитель всіх корабельних ліній
НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АГЕНТ І НОТАР
ПРОДАЖА ШИФКАРТ ДО КРАЮ І З КРАЮ
(Ціна стисло Компанічна.)
СТАРАННА ОПІКА ДЛЯ РОДИН.
Пересилка Гроший до Всіх Частий Світа.
(Точна-дешева, і під повною гарантією.)
СОВІСТНА ОБСЛУГА - ЗАГАЛЬНА ПОШАНА.
Повне довірє серед громадян Українців по всіх стейтах Зл. Держав.
По близші інформації звертайтесь всегда на адрес:
G. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим повідомляємо всіх інтересованих, що з днем 22-го січня, 1924 р., мій офіс зістав перенесений до мого власного будинку під ч. 4309 Germantown Ave.

WALTER KOSTETSKI
Notary Public, Business and Real Estate Broker
4309 GERMANTOWN AVENUE, PHILADELPHIA, PA.
17-22

ПОЗИЧКИ НА РЕАЛЬНІСТЬ
на першу і другу гіпотеку на догідних услівях.

РЕАЛЬНІСТЬ
продаємо і купуємо

FEKETE & SON
2319—21 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILL.
TELEPHONE SEELEY 6050

Протягом 20 літ ми обслугували вдоволяючо наших клієнтів при позичках, інвестиціях, набуванях реальностий, грошевій пересилці, шифкартах.—Справи правні даром для тих які спроваджують свої родини з України.

ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ
Виплати в долярах на Україні

ОГНЕТРЕВАЛІ СКРИНКИ
До винайму від $3.00 в рік і висше.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отсим подаю до загального відома, що з днем 1-го грудня 1923 р. я уступив з Українсько-Американського Бюра в Новім Йорку, 520 E. 6th St., і не маю нічого більше спільного так з самим Бюром або його урядовцями, т. є. ні в Новім Йорку чи Филадельфії.

Дякуючи своїм приятелям і прихильникам за дотеперішне довірє, прохаю рішучо у всіх справах так як попереднє так і на будуче голоситься особисто чи письмо на мою адресу як слідує:

WASYL PASZUK, c/o Travelers Transfer Company,
470 West 23rd Street, New York, N. Y.

РОСИЙСЬКІ МОНАХИ

Львівське "Діло" пише:

Урядовий ПАТ доніс, що в Парижі відбулася коронація великого князя Миколая Миколаєвича на царя "всеї Росії". Коронація відбулась нібито таємно в палаті великого князя Бориса в присутности цілого дому Романових. Чи ця коронація дійсно відбулася чи ні, від того нам ні тепло ні зимно. Всеж таки слід підрослити в звязку з коронацією, що між російськими монархістами появся в останніх часах на еміграції значний рух.

Недавно зіхалися до Парижа лідери російського чорносотенного монархізму як Марков "второй", генерали Краснов, Поляков, Секретев, Калінін і другі. Марков II приїхав туди з Білгороду, який є осідком монархістів що групуються біля штабу генерала Врангеля. Там вони вели завзяту агітацію між офіцерами та студентами за підтримкою нової монархічної авантюри, на чолі якої тим разом має стати вел. кн. Миколай Миколаєвич.

В Парижі всі приїзні мали якісь дуже довгі та мабуть важні наради з парижськими російськими монархістами. Результатом тих нарад була відозва до всіх козаків. Відозву підписав генерал Краснов. В ній поміщено на першій сторінці портрет вел кн. Микалая Миколаєвича і факсиміль обітниці того останнього про збереження ним всіх "козацьких вольностей". У відозві цій Краснов закликає козаків зірвати з всіми козацькими автономістами, та приклонниками корацьких Рад в роді ген. Боєгаєвского і Мельникова (Дон) та самостійниками в роді отаманів Бичів (Кубань) і иншими.

"Росія — каже Краснов — кличе великого князя одного без окруження". Замісць всяких Рад буде утворений "сенат". Сенат цей утворить очевидячки шляхом призначень пар. "Для мене, рідні козаки, одно потрібне: велика, свята Русь. А в ній православна, цар Богом і миром помазаний". "Ну, які там плятформи, які гасла, які партії, Господи, Росія гине". Взявся її Краснов від імени Миколая Миколаєвича рятувати. А рятує так, що в кількох словах відозви заохочує козаків складати по одному франкові від місячної платні на фонд великого князя. Ця сладка буде "якби білет купленний вел. кн. на дорогу до дому". А поїзе Миколай Миколаєвич туди в момент "коли вияснються положення, коли настануть сприятливі обставини".

Складай козаче, свою важко зароблену копійку на еміграції саме на фонд великого князя! Складай, і тішся, що про твої заробітки є кому думати! Безробітні великі князі, бачиш опікуються твоїми заробітними копійками. Відозва ця не знай шла дуже богато прихильників між козаками. Можна припускати, що ніяких. Але Краснов хоче зліквідувати і Врангеля, бо він на його думку за мало правий, за мало "чорносотенний" мабуть. Всі сили то того генерала перейдуть під великого князя. І не лише Врангель але і всі живучі противники теперішнього російського режіму мусітимуть підпорядкуватись великому князеви, чи то пак тепер вже цареві "святої великої Русі".

Що так воно дійсно є, що до того зміряв нова царська камариля видно вже хоч би з цього що недавно мав, як нас інформують, приїздити до Львова якийсь "Єво Імператорскаво Величества палковнік Лейбгвардейскаво гусарскаво полка" князь Гаванский для переговорів з українською приднипрянською еміграцією від імени тогож Миколая Миколаєвича і тих монархістів, що біля нього групуються. Князь Гаванский казав, що він Українець, бо має маєтки на Україні. До Українців звертався тому, бо вони представляють собою якусь силу, як вони (монархісти) бажали би використати для реставрації монархії. Та щоби Україні не були покривджені, то князь сказав їм, що Росія має стати союзною монархією на зразок передвоєнної німецької монархії.

ЯК У ФРАНЦІЇ ПОЛІТИКИ ВЕДУТЬ ВИБОРЧУ АҐІТАЦІЮ МІЖ СЕЛЯНАМИ?

Французький міністер фінансів Люшер явився у свойому виборчому окрузі на вічу перед виборцями. Тепер французька політика вельми замотана, так неодни думав би, що мій. Люшер довго і широко говорив їм про політику. Але він не хотів цим мучити їм голови, а розповідав, як вилягаються курятка, як їх плекати. Оповідав, що і він у свойому хазяйстві плекає дріб, і запримітив, що кури літом богато більше їдять як зимою, і тому в літі несуть більше яєць. Тому він у свойому курнику запровадив електричне світло і тепер кури більше їдять і зносять більше яєць і в зимі. Отже має також більше дробу. Тому радив селянам, хай і вони так роблять, бо то буде для них ліпше. Колиж знову прийдуть вибори, хай знову розсудять на нього, бо тепер найкраще бачать, що він їм добре радить і бажає. А селяне як селяне таки волять таку політику.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДЯНЕ І ГРОМАДЯНКИ! ХЛОПЦІ І ДІВЧАТА!

Чи Ви знаєте, що буде в недїлю 27-го січня ів. р.

В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ ДОМІ?!

Ану чи хто з вас відгадає?
Еге!.. Трудно... Правда?
Щоби вас довго не мучити, скажемо Вам „на ухо", що

В НЕДЇЛЮ, 27. СІЧНЯ 1924 Р.

десь-так доко 7. години веч. зачнуться

ВЕЧЕР СМІХУ

— і —

ДРУГІ ВЕЛИЧАВІ ВЕЧЕРНИЦІ

для всіх, хто бажає до схочу насмітись, потанцювати і забовтність дійсно весело по товариськи.

„Розломить долоні на чотири части" і з трома четвертинами, то є 75 центами приходіть на „Вечір Сміху" і „Другі Величаві Вечерниці". 18,19,21

О решту... постараєтеся

Сч їм. Б. Хмельницького в Ню Йорку.

КОРОТКА ІСТОРІЯ КОЗАЧЧИНИ

написав проф. Володимир Антонович, із передмовою слонов про житє та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і уагами дра Мирона Кордуби, друге видання.

Ціна 65 центів.

Замовляти слати на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свою жену Анну Винник з роду Шальковськи, з села Городниці, пов. Сколат, котра лишила мене тепер рік і вийшла з Поляком Стефаном Попіль, а котрий відіслав свою жену до краю. Хтоби про цю знав або вона сама, прошу подати її адресу: Wolodymyr Winnik ,407 East New York St., Shenandoah, Pa. 02-23

НА ПРОДАЖ

грочерня і делікатесен з двома кімнатами. Інтерес добрий, в українсько-польській дїльниці. Голосилися відо: 125 N. 4th St., Brooklyn, N. Y. 20-22

ДАРОМ! ДЛЯ КОЖДОГО. ДАРОМ!

Всім там що шукають по тяжкій праці розривки, інтересуються гороскопами, астрольоґічними пропозиціями, яка 4 Ваша будучність щастя, здоровля, вишлемо даром цікаві річи і шикуварі коли напишете до нас зазначуючи 4 цнт. марками на пересилку. Адресуйте: Real Magic Sales House, Lena Hollub, Prop., 29 E. 7th St., New York City. 57—

ГОТОВІ ДО МЕШКАННЯ.

Нові вигідні доми, на 3 кімнати $1.250, готівкою $500: 4 кімнатові $1.500 $400: 5 кімнатові $1750, $500. ціна включуючи лоту, решта місячно як рент, вода, електрика в місті. Radio Associates, 180 Broadway, New York City. Офіс філії отворений до девятої вечером. Rodina Co., 151 Ave. A, New York City

ПРОДАЄ ДОНЧ-РУМ І РЕСТАВРАЦІЯ

в дуже добрій околиці, напроти доків і фабрик. Продаєся по причині непорозуміння зі спільником, за пів ціни. Прийдіть а не пожалуєте. 21-23

JOHN BARAN,
89 Prospect Ave., Brooklyn, N. Y.
Telephone South 6340

УЧИТЕЛЬ

українського і англійського кваліфікований з 3 долголітною практикою, має найкращі сидоцтва про ведення школи, прийме посаду в школі або в підприємстві. Вірю твердо, що в нас досить роботи для чоловіка, що хоче працювати. І вірю, що наше патріотичне громадянство подбає, щоб свої сили робили для свого народу. Інтересовані зволять писати до: 21

E. M., Teacher,
665 Eagle Street, Buffalo, N. Y.

CHALIF DANCES

В Карнеґі Голл, дня 26-го січня, в суботу вечер, ученики школи танців Chalif-а дадуть з ряду шестий річний свій виступ. Там будуть показуватися ріжні характеристичні танці згадками славними композиторами.

В додатку до сего буде виставлений також балет під назвою „The Toy Shop" композиції сього п. Chalif-a Jaseha Samoos, піяніста, буде акомпаніовав.

Лікарська канцелярія українського

ДОКТОРА К. БІЛИКА

при співучасти лікарів, недавно прибувших з краю

91 ST. MARK'S PLACE
(8-ма улиця, коло 1-ої Евиї)

Урядові годинні: від 8. до 10. рано; від 6. до 8. вечер Tel. Dry Dock 5141

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН

як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, нервозности і нервів, ревматизму, острі нервові і хрящеві недуги.

Порада даром.

Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK

Межи 4th Ave. а Irving Place

Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072

коло церкви св. Юрія

Говорить по українськи

Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.

Найдовершенійші електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
Близько 8-ої Евиї
NEW YORK, N. Y.

Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

ДР. ВАСИЛЬ БОРАК
УКРАЇНСЬКИЙ ХИРОПРАКТОР
Школи Палмера
628 Humboldt St., pir Driggs Ave.
Brooklyn, N. Y. (Greenpoint)
Години: 10—12; 2—8; Неділя: 10—1

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА

Житомирського заведення порадів і Київського Земського шпитала.

ПОРАДИ І ПОМІЧ.

B. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 5th fl., New York
Tel. Orchard 8121